

УДК 007 : 070 : [316.485.26:316.776]

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ЖУРНАЛІСТІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

ЖУГАЙ Віталій,

канд. філол. наук, доц., e-mail: zhuhay@gmail.com¹;

ТАРАСЮК Володимир,

канд. філол. наук, доц., e-mail: voltar6868@gmail.com².

¹ ДВНЗ «Національний університет «Одеська юридична академія», вул. Академічна, 7 Б, м. Одеса, 65000, Україна.

² ДВНЗ «Ужгородський національний університет», вул. Університетська, 14, м. Ужгород, 88016, Україна.

У статті з урахуванням напрацювань дослідників окреслено генезис інформаційної війни і застосування її інструментів через діяльність засобів масової інформації та масової комунікації. Дослідження здійснено на аналізах прикладів інформаційної агресії Російської Федерації проти України та інших держав, а також із вітчизняної медіапрактики. Установлено, що пропаганді, психологічному тиску, маніпуляціям, а нерідко й відвертому обману представників російських ЗМІ українські більше протиставляють стандарти професійної етики, дотримуючись принципів об'єктивізму, збалансованості, правдивості, використовуючи розвінчувальну, спростувальну журналістику. На підставі проаналізованих теоретичних джерел, засобів масової інформації і масової комунікації запропоновано шляхи протидії інформаційній агресії. Обґрунтовано необхідність застосування асиметричних дій: підвищення медіаграмотності громадян, нейтралізації впливу фейкових повідомлень, використання альтернативних методів поширення новин, промотування діяльності офіційних дипломатів, посилення ролі «народної дипломатії», активного використання й пропагування світового досвіду в боротьбі із зовнішньою інформаційною агресією.

Ключові слова: інформаційна війна, гібридна війна, інформаційна агресія, пропаганда, медіаграмотність, фейкові новини, інформаційна безпека.

FEATURES OF JOURNALISTS' WORK IN THE CONDITIONS OF INFORMATION WAR

In the article, taking into consideration the achievements of researchers, it is outlined the genesis of information war and the use of its tools through the activities of the media and communications. The research was carried out on the analysis of examples of information aggression of Russian Federation against Ukraine and other states, as well as on domestic media practice. It is established that Ukrainian media contrast more the standards of professional ethics, keeping the principles of objectivism, balance, truthfulness, using rebuttal journalism to propaganda, psychological pressure, manipulation, and often even overt deception of Russian representatives of mass media. Having based on the analyzed theoretical sources, mass media and mass communication, it is proposed the ways of counteracting of information aggression. It is substantiated the necessity of using asymmetric actions: increasing citizens' media literacy, neutralizing the influence of fake messages, using alternative methods of spreading news, promoting the activities of official diplomats, strengthening the role of «popular diplomacy», active using and promoting the world experience in the fight with external information aggression.

Key words: information war, hybrid war, information aggression, propaganda, media literacy, fake news, information security.

Вступ. 10 лютого 2007 р. президент Російської Федерації В. Путін узяв участь у Мюнхенській конференції з питань політики безпеки. Оглядачі розцінили його промову як пролог до нової «холодної війни». Із часу розпаду СРСР ішлося про найрізкіший, найконфронтаційніший виступ чільного політика РФ. Після проголошення такого «маніфесту» активізувалися агресивні відкриті й приховані дії Мо-

© Жугай В., Тарасюк В., 2018

скви проти багатьох держав включно з Україною. А саме: недопущення підписання угоди про «План дій щодо членства в НАТО» на Бухарестському саміті Північно-атлантичного альянсу, війна в Грузії 2008 р., анексія Криму в 2014-ому, війни на Сході України та в Сирії, які й досі тривають. Експансіоністським діям північного сусіди передувала «артилерійська підготовка», здійснена через інформаційні атаки на жертв майбутніх прямих збройних або гібридних нападів.

Інформаційні впливи РФ на масові аудиторії та на окремих осіб, які приймають політично вагомі рішення, є продовженням стратегії, напрацьованої десятиліттями ідеологічними, розвідувальними, аналітичними, експертними, науковими інституціями колишнього СРСР. Історія рясніє прикладами специфічних публікацій у закордонних, радянських, а потім і в російських ЗМІ, які розвінчували «троцькістів», «зінов'євців», переконували у невідворотності перемоги комунізму, агітували за світовий інтернаціонал, таврували найрізноманітніших опонентів «червоного» режиму, маскували голодомор в Україні одами Країні Рад на кшталт переможних реляцій В. Дюранті, заперечували участь спецслужб Радянського Союзу в поваленні афганського режиму Х. Аміна, повідомляли про начебто придбані на Донбасі сепаратистами у військторгах зброю та амуніцію, «знайдені» у шахтах танки та артилерійські системи «Град».

Найсвіжіші задокументовані докази російської інформаційної присутності та гібридних впливів – втручання у виборчі кампанії США, Франції, Німеччини, робота «фабрик тролів», залучення до надання коментарів неіснуючих експертів, сенсаційні повідомлення про «розп'ятого хлопчика», згвалтовану емігрантку в Німеччині, українських диверсантів у Криму тощо. Усе вищесказане дає підстави говорити про актуалізацію поняття «інформаційна війна» (ІВ).

Теоретичним підґрунтям статті послужили праці відповідного кола дослідників [1; 2; 3], які вивчали інформаційні та гібридні війни на рівні понять, прояву, засобів тощо. Утім невпинний розвиток медіапрактики, багатогранність теми, якою охоплений вищеназаний термін, потребує нових робіт. Із огляду на сказане, недостатнє розкриття проблеми, її актуальність, *поставлено за мету* розглянути специфіку діяльності журналістів в умовах інформаційної війни. Для реалізації задуму виокремлено *завдання*:

- окреслити генезис інформаційної війни, зокрема в контексті понять «психологічна війна», «гібридна війна», «пропаганда», «мова ворожнечі» («мова ненависті»);
- з'ясувати механізми застосування інструментів інформаційної війни на основі інформаційної агресії Російської Федерації проти України та інших держав, а також діяльності вітчизняних журналістів, опрацювавши приклади із засобів масової інформації та масової комунікації;
- спираючись на випадки прояву інформаційної війни в медіапрактиці, запропонувати шляхи протидії зовнішній інформаційній агресії.

За *об'єкт дослідження* взято відповідні праці наукового характеру, а також публіцистичні матеріали ЗМІ та ЗМК, пов'язані із застосуванням інформаційних воєн. *Предметом дослідження* стали власне інформаційні війни та особливості роботи журналістів під час них.

Методи дослідження. Достовірність та значимість отриманих у статті результатів підкріплена використанням методологічного арсеналу. Для виконання сформульованих завдань застосовано, зокрема, моніторинг, аналіз, узагальнення фахової літератури та розміщених в Інтернеті журналістських матеріалів за темою. Це дозволило з'ясувати суть інформаційних воєн на понятійному рівні, особливості їх прояву в дійсності із залученням різних засобів масової інформації та масової комунікації, з урахуванням медіапрактики в Україні та Росії, а також виробити рекомендації щодо належного опору системі таких дій. Синтез дозволив різні аспекти інформаційних воєн об'єднати в єдине ціле для з'ясування вектора спрямованості останніх.

Результати й обговорення. У 1920 р. термін «психологічна війна» запропонував британський учений Д. Фуллер [4]. Пізніше поняття «інформаційна війна» увів в обіг, існує припущення, радник колишнього президента США Д. Буша-старшого Т. Рона [5]. Останній проводив відповідні дослідження й керував групою фахівців, котрі спеціалізувалися на проблемах інформаційної безпеки. У тих же Сполучених Штатах наприкінці 1990-их завдяки представникам вищого військового командування затверджено концепцію інформаційно-психологічної війни. Її, так би мовити, супроводжувальними складовими визнано розвідувальну інформацію, психологічні операції, атаки на ворожу інформаційну структуру, знищення інформаційних ресурсів противника, його дезінформування, вірусні напади на комп’ютерні мережі, систему заходів щодо захисту власних інформаційних ресурсів тощо [6, с. 64].

Тип діяльності, який називають інформаційною війною, не є новим. Про нього опосередковано писав ще давньокитайський стратег Сунь-цзи в трактаті «Мистецтво війни», справедливо стверджуючи: «Війна – це шлях обману» [7, с. 8]. У колективній праці «Світова гібридна війна» під редакцією академіка В. Горбуліна йдеться про те, що російська сторона здійснювала й здійснює серйозну діяльність із закріплення в українському інформаційному просторі за допомогою традиційних та електронних ЗМІ, а також соціальних мереж, тем і меседжів, що мають на меті підготувати цільові аудиторії до подальшої збройної агресії, або ж стимулювати перехід на бік супротивника під час активної фази протиборства [3, с. 261].

Поряд із термінами «психологічна війна», «інформаційна війна» часто вживається поняття «пропаганда», яке в момент свого народження в XVII ст. стосувалося «конгрегації пропаганди віри», завданням якої була популяризація останньої [8]. Негативної конотації пропаганда набула у фашистській Німеччині та в протистоянні СРСР і західного світу за часів «холодної війни».

Широко використовують і термін «гібридна війна». У загальному вигляді під нею розуміють воєнні дії, здійснювані шляхом поєднання мілітарних, квазімілітарних, дипломатичних, інформаційних, економічних та інших засобів із метою досягнення стратегічних політичних цілей [3, с. 261].

Сучасна війна – війна цінностей, війна наративів, війна за громадську думку та емоції, війна, що використовує інформацію як зброю. Дезінформація, пропаганда, фейки, вербальне озброєння та роззброєння, лінгвістичні агресія та збитки, інформаційне гетто тощо – складники воєнного протистояння. До речі, поряд зі згаданими вище поняттями також уживають словосполучення «мова ворожнечі» («мова ненависті»). «Єдиного визначення терміну “мова ненависті” в міжнародному законодавстві не існує. Однак низка міжнародних правових документів визначає критерії розпізнавання hate speech. Це, зокрема, Конвенція про захист національних меншин; Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, присвячений протидії расизму і ксенофобії в Інтернеті, Рекомендація Ради Європи щодо «мови ненависті» № 97 (20) та інші. У Рекомендації Ради Європи «мова ненависті» визначається як «усі види висловлювань, які поширюють... расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм та інші форми ненависті, викликані нетерпимістю, в тому числі... у формі агресивного націоналізму і етноцентризму, дискримінації меншин і ворожого ставлення до них, а також іммігрантів» [9]. На міжнародному рівні з прийняттям відповідних документів «мову ненависті» заборонили.

Що ж до власне поняття «інформаційна війна», то йдеться про «термін публіцистів, він не використовується в професійному середовищі, де його замінили на інформаційні чи психологічні операції. Однією з причин цього стало те, що війна не може вестись у мирний період, а операції можуть» [10]. Водночас один із головних теоретиків у галузі інформаційних війн М. Лібікі зазначає: «Спроби в повній мірі зрозуміти всі грані поняття інформаційної війни схожі на зусилля сліпих зрозуміти, наприклад, природу слона: один, торкнувшись його ноги, каже, що це дерево, інший – на

хвіст каже мотузка і т. д. Чи можна так одержати правильне уявлення? Можливо, й немає слона, а є лише дерева і мотузки. Одні готові підвести під це поняття дуже багато, а інші – трактують винятково один аспект. Так само сприймаються й про-яви інформаційної війни...» [11]. Тим не менше «Інформаційна війна – це засоби, які включають збір, передачу, захист, маніпулювання, спростування, заперечення і знищення інформації, завдяки яким можна встановити перевагу над противником» [11].

Попри те, що Російська Федерація де-юре визнає більшість міжнародних угод і конвенцій, спрямованих на дотримання кордонів, світового устрою після Другої світової війни, незастосування заборонених форм ведення війни, де-факто вона порушила положення і Будапештського меморандуму, і Великого договору з Україною про дружбу та стратегічне партнерство, і багатьох інших угод, меморандумів, договoрів та конвенцій.

Про рівень правового й дипломатичного нігілізму, великодержавного шовінізму на найвищому рівні політичного керівництва РФ свідчить репліка В. Путіна щодо України, яку він адресував на безпековій конференції 2008 р. в Мюнхені своєму ві-заві, тодішньому президентові США Д. Бушу-молодшому: «Ти ж розумієш, Джордж, що Україна – це навіть не держава! Що таке Україна? Частина її територій – це Схід-на Європа, а частина, і значна, подарована нами!» [12]. Такі «дороговкази» ідеоло-гічній машині РФ не могли залишитися непоміченими, тому тональність новин на центральних телеканалах, на перших шпальтах газет, у передовицях інтернет-сайтів північного сусіди змінилася від «здравіц» про братній народ до відверто зневажли-вих, агресивних, а часом навіть ворожих публікацій. На це виділялися й виділяються величезні бюджети. Так, за словами російського історика Ю. Фельштинського, який живе в США, бюджет телеканалу «Раша тудей» у 2014 р. становив 445 млн. доларів [13]. Завдяки практично нелімітованому фінансуванню та політичній волі Кремля з'явилися топ-пропагандисти, які називають себе журналістами. Серед них ведучий програми «Вести недели» Д. Кісєльов, який, зокрема, «прославився» сюжетом із бра-вурною заявою: Росія – єдина у світі країна, яка може перетворити США на радіоак-тивний попіл. Іншим «брендом» пропагандистських топ-журналістів РФ є В. Солов-йов – ведучий програм «Поединок» та «Вечер с Владимиром Соловйовим». Не пасуть задніх на фронтах інформаційних воєн і А. Норкін – ведучий програми «Место встре-чи». Місія ведення інформаційної війни була покладена на центральні російські теле-канали «Россия-1», «НТВ», «Первый телеканал», «Россия-24», уже згадувана «Раша тудей», військовий телеканал «Звезда», а також «Лайф ньюз», інформаційні аген-ції «РИА Новости», «ТАСС», «Регнум», «Спутник», десятки газет, журналів, сотні сайтів... Масштабне фінансування залучених до інформаційних кампаній електрoн-них ЗМІ дозволило, наприклад, менеджменту телеканалу «Раша тудей» запросити до співпраці відомого тележурналіста США Л. Кінга з передачею «ПолітікКінг» [14].

Характерною особливістю російської інформаційної діяльності є також альтерна-тивне її фінансування. Крім коштів державного бюджету на функціонування медіа, що допомагають реалізувати державну політику Кремля, долучаються й предстaв-ники великого бізнесу. Так, на сайті «Росбізексконсалтингу» вийшла публікація про «фабрику тролів», яку фінансує наблизений до В. Путіна бізнесмен Є. Пригожин. За словами авторів публікації, працівники вказаного «підприємства» не лише пра-цюють у якості упереджених коментаторів нарізноманітніших постів у соціальних медіа, а й оперують аудиторією понад 36 мільйонів осіб через інформаційну агенцію та чимало сайтів [15]. Для підвищення впливу на громадян країн-опонентів фахівці з РФ послуговуються також можливостями церкви. Скажімо, бізнесмен К. Малофе-єв, якого в ЗМІ називають другом і спонсором одного з провідних ватажків проро-сійських сепаратистів, зокрема, помітного при захопленні Слов'янська І. Гірка-Стрелкова [16], у 2015 р. створив православний телеканал «Царьград» [17], який також не є взірцем толерантності у веденні медіадискусій.

Усі російські ЗМІ та ЗМК, задіяні в пропагандистській діяльності або інформаційній війні, назвати годі. Тим не менше, вони активно продукують контент, спрямований як на громадян РФ, так і на іноземців; що важливо, мають вплив на пересічних виборців, на людей, які приймають рішення на рівні керування державами.

Нижче наведемо кілька прикладів рівня аргументації, ставлення до стандартів журналістської етики та проявів мови ворожнечі у вищезгаданих медіа. Аналіз матеріалів цілком зримо окреслює, якою є робота саме російських журналістів в умовах ведення інформаційних воєн. В. Соловйов ще 2008 р. на програмі «К барьеру» сказав українському політику А. Гриценку: «Недолго подышите, пока мы не занялись Вашим Крымом и Восточной Украиной» [18]. Або ж бійки в прямому ефірі російських телеканалів теж перестали дивувати. Так, на зйомках програми «Право голоса» у ефірі ТВЦ опонент побив польського журналіста Т. Мацейчука [19], на телеканалі «Звезда» ляпаса отримав В. Ковтун, експерт із України [20]. Від невиправданої поведінки ведучих та гостей російських інформаційно-аналітичних програм неодноразово зазнавав дискомфорту громадянин України, дипломат В. Трюхан [21]. Проте за кількістю фізичних образ, отриманих в ефірах телеканалів РФ, не надто приємне лідерство здобув саме В. Ковтун [22]. Є й чимало інших ганебних прикладів. Скажімо, журналіст А. Норкін у запалі дискусії з К. Климчуком з України вжив вислів: «А пішов ти на *** зі студії» [23]. Або ж газета «Комсомольська правда» на першій шпальті подала заголовок «Сын Чикатило: Папа не убийца, а украинский националист» [24] тощо.

Масовані інформаційні атаки на Україну та її громадян не залишаються безрезультатними. Командир цивільного літака компанії «Аэрофлот» рейсу «Москва–Відень» зробив таке оголошення для пасажирів повітряного судна: «Мы летим над остатками Украины, где живут бандеровцы и другая грязь». Про це у своєму мікроблозі «Twitter» написав присутній під час такого конфузу радник-посланець посольства Словаччини в Росії М. Качо [25].

Про симптоматичні зміни настроїв простих громадян під впливом інформаційних воєн свідчать і результати соціологічних досліджень. Згідно з даними «Левада-центру», за червень 2017 р., до українців погано ставляться 59 % громадян РФ, і лише 26 відсотків із загалу опитаних – добре [26]. А серед нетрадиційних інструментів інформаційного впливу на опонентів із метою їх дискредитації спеціалісти з РФ застосовують, за їх словами, новий журналістський прийом – «пранк-журналістику». Російські пранкери під творчими псевдо «Вован» та «Лексус» уже зуміли, удаючи із себе відомих політиків, обдурити телефонними дзвінками співака Е. Джона, президента Туреччини Е. Ердогана, адвоката на той час ув'язненої в РФ Н. Савченко М. Фейгіна, бізнесмена І. Коломойського та багатьох інших. За «дивним» збігом обставин жоден високопоставлений діяч північного сусіди ще не став жертвою подібних жартів. Крім того, жоден інший тамтешній журналіст не має такого доступу до захищених телефонних ліній президентів тощо. Саме тому деякі ЗМІ припускають зв'язки названих пранкерів зі спецслужбами [27].

Резюмуючи аналіз відстежених прикладів інформаційної агресії РФ проти України та деяких інших країн, вважаємо за доцільне констатувати масштабність, масовість такої діяльності та широкий спектр застосовуваних інструментів. Крім того, до пропагандистської діяльності прямо чи опосередковано залучені не лише російські, а й західні лідери думок, серед яких Н. Чомські (Авраам Ноам Хомський), С. Коен, Г. Шредер та чимало інших.

Провідні політики багатьох західних країн упродовж десятиліть прагнули покращення взаємин із Росією. Колишній президент США Д. Буш-молодший свого часу заявляв, що заглянув в очі В. Путіна й побачив там душу [28]. У 2009 р. міністр закордонних справ РФ С. Лавров і тодішня держсекретарка США Х. Клінтон натискали символічні кнопки «перезавантаження» взаємин. Після анексії Криму, війни на Дон-

басі, дій Росії в Сирії «замилування» бізнес-партнером із північної Євразії змінилося на розчарування. Канцлерка Німеччини А. Меркель заявила про перебування президента РФ в іншій реальності [29]. Західні лідери змогли консолідуватися для спільної санкційної політики та здійснення певних кроків, спрямованих на протидію інформаційним війнам. Так, створено оперативну робочу групу зі стратегічних комунікацій Європейського Союзу [30], прийнято резолюцію Європарламенту «Стратегічні комунікації ЄС як протидія пропаганді проти третіх сторін», запрацював Центр висококваліфікованих стратегічних комунікацій НАТО (The NATO Strategic Communications Centre of Excellence) [31], з'явилися публікації журналу «Стратегічні комунікації у сфері оборони» (Defence Strategic Communications) [32], окремі проекти Європейського фонду підтримки демократії (European Endowment For Democracy)...

Для протидії гібридним загрозам створені російськомовний сайт «Європейська служба зовнішніх зв'язків» [33], фактчекінговий сайт «Поліграф» [34]. Почав працювати і Фонд «Центр аналізу пропаганди та дезінформації» – перша в Польщі неурядова організація, діяльність якої спрямована на системний та аналітичний підходи до викликів, пов'язаних зі сферою інформаційної та психологічної воєн [35].

У березні 2016 р. законопроект «Про боротьбу з дезінформацією та пропагандою» подано до американського сенату. Держсекретар США Р. Тіллерсон схвалив виділення 60 млн. доларів на фінансування Глобального центру взаємодії, який протистоятиме зовнішній пропаганді [36]. У Сполучених Штатах також створено громадську організацію під назвою «Комітет із розслідувань Росії» [37]. У 2017 р. в столиці Фінляндії Гельсінкі став функціонувати Європейський центр протидії гібридним загрозам (The European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats) [38]. У Великій Британії проблема російської дезінформації стала окремою частиною звіту Комітету з питань оборони Палати громад (House of Commons Defence Committee). Уряд відповів на цей документ, зокрема, рішенням про збільшення фінансування BBC World Service для вироблення програм мовлення російською мовою. Утім окремі заходи, анонсовані раніше, досі не реалізовано, як, наприклад, створення транс'європейського російськомовного каналу мовлення.

В Україні протидією інформаційній агресії займаються державні та недержавні інституції, серед яких РНБО, НІСД, Міністерство оборони, Міністерство інформації, СБУ, громадські ресурси: «Стоп фейк» [39], «Центр досліджень Росії» [40], «Інформаційний спротив» [41], «Інформаційний напад» [42], «Миротворець» [43] та низка державних, громадських і комерційних мас-медіа.

Провідна роль у протистоянні з інформаційною агресією Росії в Україні належить журналістам. І як свідчить практика, вони в інформаційній війні використовують абсолютно інші методи роботи, ніж їхні російські «колеги». Зокрема, працюють більш «наближено» до професійних стандартів: значно частіше надають збалансовану подачу інформації, об'єктивним висвітленням фактів та подій, різноманітними джерелами для коментування тощо. Діяльність вищезгаданих ресурсів (і не тільки) – тому підтвердження. Скажімо, на сайті «Інформаційний спротив» активно «працюють» розвінчувальні матеріали. При тому як інформаційні, так і аналітичні, про що свідчать публікації стосовно хакерської діяльності, «європейських воєн Кремля» і навіть... виробництва телевізорів [44; 45; 46].

Особливістю інтернет-виступів є те, що, заперечуючи той чи інший факт або подію з боку російських медіа, видання вдаються до аргументації, переконливо послуговуючись власне джерелами з РФ. Скажімо, «Стоп фейк», який активно протидіє фейковим новинам, розмістив спростування ЗМІ північного сусіда щодо стокгольмського арбітражу між «Газпромом» та «Нафтогазом України» [47]. Так само сайт «Патріоти України», аналізуючи музику Росії, використовує коментар російського продюсера, підтверджуючи сказане відео з ефіру програми «HARD з Влащенко» на телеканалі ZIK [48]. Або ж коли йшлося про ведення начебто обстрілу представника-

ми Збройних сил України поблизу місця обміну полоненими. Цей факт спростовано завдяки використанню інформації з різних джерел, зокрема й міжнародних [49].

Вищеназваних прикладів можна наводити й наводити. Невипадково, як зазначив керівник одного з вітчизняних сайтів, «для Кремля ми є кісткою в горлі. Підтвердження цього бачимо щодня» [50]. Воднораз українські журналісти повинні не забувати, що продовжують працювати за особливих умов, коли інформаційна війна триває. Слушними є слова на ще одному з вітчизняних інформаційних ресурсів: «Для “колективного Путіна” наближається той час, коли потрібно боятися посправжньому, пожинати плоди кровопролиття і відповідати за скоєне. І якщо вони не можуть перемагати діями, то будуть намагатися робити це словами. Інформаційна війна Кремлем програна, але не закінчена» [51]. Зважаючи на прояви інформаційної агресії з боку Росії та інших держав, в Україні й надалі потрібно серйозно працювати над питаннями інформаційної безпеки.

Висновки та перспективи. Як свідчить аналіз різних джерел, термін «інформаційна війна» має свою генезу, давні корені й часто поєднується (однак не тотожний!) із такими поняттями, як «психологічна війна», «гібридна війна», «пропаганда», «мова ворожнечі» («мова ненависті»). Ставши по різні сторони інформаційної війни, російські та українські журналісти зазвичай послуговуються прямо протилежними механізмами застосування її інструментів. Якщо медійники РФ удаються до пропаганди, психологічного тиску, маніпуляцій, а нерідко й відвертого обману, то вітчизняні працівники ЗМІ та ЗМК намагаються більше діяти у фарватері професійної етики, дотримуючись принципів об'єктивізму, збалансованості, правдивості, активно використовуючи розвінчувальну та спростувальну журналістику.

Не маючи змоги симетрично змагатися в інформаційному протистоянні з РФ через незіставні фінансові та інші можливості, представники українських засобів масової інформації й масової комунікації можуть і повинні сприяти підвищенню медіаграмотності громадян, забезпечувати достовірність та належну якість публікацій за допомогою фактчекінгових методик і ресурсів, дотримуватися стандартів журналістської етики та якісної преси, промолувати діяльність офіційних дипломатів та прояви «народної» дипломатії, інформувати громадян про фейкові новини для мінімізації деструктивного впливу викривленої, спотвореної або й цілком неправдивої інформації, активно використовувати й пропагувати світовий досвід у боротьбі із зовнішньою інформаційною агресією.

У подальших дослідженнях перспективними видаються особливості відстеження інформаційних воєн в Україні з використанням різних видів засобів масової інформації та масової комунікації та з урахуванням загальнодержавного і регіонального факторів.

1. Горбулін В. П., Додонов О. Г., Ланде Д. В. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: монографія. – К. : Інтертехнологія, 2009. – 164 с.
2. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 498 с.
3. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с.
4. Шевчун К. Інформаційна війна. – Режим доступу : <http://blogs.korrespondent.net/blog/2340/3650100/>. – Дата доступу: 1.01.18.
5. Почепцов Г. Інформаційні війни в мирному житті. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/informatsiyni_viyni_v_mirnomu_zhitti/. – Дата доступу: 1.01.18.
6. Требін М. Інформаційне суспільство. Війни нової епохи // Віче. – 2002. – № 4 (121). – С. 64–68.
7. Сунь-цзи. Мистецтво війни / Сунь-цзи; переклад Г. Латника. – К. : Аріп, 2014. – 128 с.
8. Пропаганда проти піару. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/standards/propaganda_proti_piaru/. – Дата доступу: 1.01.18.

9. Дібрівна Е., Кухарчук Р. «Мова ворожнечі» як тавро і цензура. Європейський контекст. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/columns/2017/09/22/7155975/>. – Дата доступу: 1.01.18.
10. Почецов Г. Інформаційні війни: тенденції та шляхи розвитку. – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/informatsiyni_viyuni_tendentsii_ta_shlyakhi_rozvitku/. – Дата доступу: 3.01.18.
11. Іжтлова І. Мартін Лібікі: «Що таке інформаційна війна?» – Режим доступу : <http://viysko.com.ua/tehnologiji-voeyen/martin-libiki-shho-take-informacijna-vijna/>. – Дата доступу: 3.01.18.
12. Путін – Бушу: «Україна – це не держава». – Режим доступу : <https://www.pravda.com.ua/news/2008/04/7/3410762/>. – Дата доступу: 1.01.18.
13. Бацман О. Фельштинський: Трамп не випадково досі не відкриває своїх податкових декларацій. Цілком можливо, там ми знайдемо російські гроші. – Режим доступу : <http://gordonua.com/ukr/publications/-felshhtinskij-tramp-ne-vipadkovo-dosi-ne-vidkrivaje-svoji-podatkovyi-deklaratsiji-tsilkom-mozhlivo-tam-mi-znajdemo-rosijski-groshi-206030.html>. – Дата доступу: 1.01.18.
14. *PoliticKing*: Срок для Обамы. – Режим доступу : https://www.youtube.com/watch?v=G6m1_XKESkk. – Дата доступу: 1.01.18.
15. Захаров А., Русяева П. В недрах «фабрики троллей» вырос крупнейший в России медиахолдинг. – Режим доступу : http://www.rbc.ru/technology_and_media/23/03/2017/58d2c2df9a7947273ccb28e5. – Дата доступу: 1.01.18.
16. Константин Малофеев: монархия – мечта, Путин – счастье. – Режим доступу : http://www.bbc.com/russian/international/2015/02/150211_malofeyev_interview. Дата доступу: 1.01.18.
17. [Телеканал Царьград]. – Режим доступу : <https://tsargrad.tv>. – Дата доступу: 1.01.18.
18. Владимир Соловьев и Анатолий Гриценко («К барьеру», 2008). – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=sg61JhfbeRE>. – Дата доступу: 2.01.18.
19. *Запись* программы Право голоса на ТВЦ закончилась дракой! – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=noCi15MbV2c>. – Дата доступу: 2.01.18.
20. Телеканал «Звезда» публикует полное видео конфликта между украинскими политиками на ток-шоу. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=FzEYdoWG-eA>. – Дата доступу: 2.01.18.
21. *Горжусь тем*, что вышвырнули. Украинский дипломат рассказал об инциденте в эфире РосТВ по Ту-154. – Режим доступу : <https://inforesist.org/gorzhus-tem-chto-vyishvyirnuli-ukrainskiy-diplomat-rasskazal-ob-intsidente-v-efire-rostv-po-tu-154/>. – Дата доступу: 2.01.18.
22. *Олейник* в гневе съездил по физиономии наглецу Ковтуну. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=ugvLn6A4M-c>. – Дата доступу: 2.01.18.
23. [Б. а.] «А пішов ти звідси!»: ведучий пропагандистського НТВ вигнав зі студії українського політолога (відео). – Режим доступу : <https://www.unian.ua/politics/2149024-a-pishov-ti-zvidsi-veduchiy-propagandistskogo-ntv-vignav-zi-studiji-ukrajinskogo-politologa-video.html>. – Дата доступу: 2.01.18.
24. *Гришин* А. Сын Чикатило: Папа не убийца, а украинский националист. – Режим доступу : <https://www.crimea.kp.ru/daily/26284.4/3161642/>. – Дата доступу: 2.01.18.
25. «Аэрофлот» подтвердил факт высказывания пилота об украинцах как о «бандеровцах» и «грязи». – Режим доступу : <https://www.obozrevatel.com/politics/36182-aeroflot-podtverdil-fakt-vyiskazyvaniya-pilota-samoleta-ob-ukraintsah-kak-o-banderovtsah-i-gryazi.htm>. – Дата доступу: 1.01.18.
26. *Как россияне* и украинцы относятся друг к другу: опубликованы инфографики с результатами опроса. – Режим доступу : <https://apostrophe.ua/news/world/ex-ussr/2017-06-23/kak-rossiyane-i-ukraincy-otnosyatsya-drug-k-drugu-opublikovany-infografiki-s-rezultatami-oprosa/99628>. – Дата доступу: 2.01.18.
27. *Пранкеры* Вован и Лексус: розыгрыши с государственной ответственностью. – Режим доступу : http://www.bbc.com/russian/russia/2016/03/160311_vovan_lexus_interview. – Дата доступу: 2.01.18.
28. CNN показав фільм-«бомбу» про могутність Путіна. – Режим доступу : <https://www.dero.ua/ukr/svit/cnn-pokazav-film-bombu-pro-mogutnist-putina-20170314536011>. – Дата доступу: 2.01.18.

29. *New York Times*: Меркель сказала Обаме, что Путин потерял «связь с реальностью». – Режим доступа : <http://gordonua.com/news/politics/new-york-times-merkel-skazala-obame-chto-putin-poteryal-svyaz-s-realnostyu-12487.html>. – Дата доступа: 2.01.18.
30. *Questions and Answers about the East StratCom Task Force*. – Режим доступа : http://collections.internetmemory.org/haeu/content/20160313172652/http://eeas.europa.eu/top_stories/2015/261115_stratcom-east_qanda_en.htm. – Дата доступа: 2.01.18.
31. *The NATO Strategic Communications Centre of Excellence*. – Режим доступа : <http://www.stratcomcoe.org>. – Дата доступа: 2.01.18.
32. *Academic journal «Defence Strategic Communications»*. – Режим доступа : <http://www.stratcomcoe.org/academic-journal-defence-strategic-communications>. – Дата доступа: 2.01.18.
33. [Європейська служба зовнішніх зв'язків]. – Режим доступа : https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian_ru. – Дата доступа: 4.01.18.
34. [Polygraph.info]. – Режим доступа : <https://www.polygraph.info>. – Дата доступа: 2.01.18.
35. *Про Фонд*. – Режим доступа : <https://capd.pl/ua/pro-fond>. – Дата доступа: 2.01.18.
36. *США планируют вытратить \$60 млн на борьбу с российской та исламистской пропагандой*. – Politico. – Режим доступа : https://ua.censor.net.ua/news/453658/ssha_planuyut_vytratyty_60 mln_na_borotbu_z_rossiyiskoju_ta_islamistskoju_propagandoyu_politico. – Дата доступа: 2.01.18.
37. [Committee to Investigate Russia]. – Режим доступа : <https://investigaterussia.org>. – Дата доступа: 2.01.18.
38. [Hybrid CoE]. – Режим доступа : <https://www.hybridcoe.fi>. – Дата доступа: 2.01.18.
39. [Stopfake.org. Борьба с неправдивой информацией о событиях в Украине]. – Режим доступа : <https://www.stopfake.org>. – Дата доступа: 2.01.18.
40. [CRS. Центр дослідження Росії]. – Режим доступа : <http://www.r-studies.org>. – Дата доступа: 2.01.18.
41. [Информационное сопротивление]. – Режим доступа : <http://sprotyv.info/ru>. – Дата доступа: 2.01.18.
42. [IN. Inform Napalm]. – Режим доступа : <https://informnapalm.org/ua/>. – Дата доступа: 2.01.18.
43. [Миротворец]. – Режим доступа : <https://myrotvorets.center>. – Дата доступа: 2.01.18.
44. [Секция «Дельта», группа «Информационное Сопротивление»]. Хакерский гамбит Кремля. Как цивилизованный мир объединяется против российского варвара. – Режим доступа : <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/hakerskiy-gambit-kremlya-kak-civilizovannyy-mir-obedinyayetsya-protiv-rossiyskogo-varvara>. – Дата доступа: 3.01.18.
45. [Секция «Дельта», группа «ИС»]. «Йоббики» оптом и в розницу: Как европейские информвойны Кремля опустошают карманы российских налогоплательщиков. – Режим доступа : <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/yobbiki-optom-i-v-roznicu-kak-evropeyskie-informvoyny-kremlya-opustoshayut-karmany>. – Дата доступа: 3.01.18.
46. *Как РФ «зашивает» пропаганду в телевизоры мировых брендов. ФОТОФАКТ*. – Режим доступа : <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/kak-rf-zashivaet-propagandu-v-televizory-mirovyh-brendov-fotofakt>. – Дата доступа: 3.01.18.
47. *Фейк*: Стокгольмский арбитраж удовлетворил большую часть требований «Газпрома», а не «Нафтогаза». – Режим доступа : <https://www.stopfake.org/fejk-stokgolmskij-arbitrazh-udovletvoril-bolshuyu-chast-trebovanij-gazproma-a-ne-naftogaza/>. – Дата доступа: 3.01.18.
48. *Хіти тижня*. «Музыка Росії залишилася на світовому узбіччі, на відміну від української», – російський продюсер. – Режим доступа : <http://patrioty.org.ua/society/khitytyzhnia-muzyka-rosii-zalyshylasia-na-svitovomu-uzbichchi-na-vidminu-vid-ukrainskoi-rosiiskyi-prodiuser-210120.html>. – Дата доступа: 4.01.18.
49. *Фейк*: ВСУ вели обстрел рядом с местом проведения обмена пленными. – Режим доступа : <https://www.stopfake.org/fejk-vsuv-veli-obstrel-ryadom-s-mestom-provedeniya-obmenaplennymi/>. – Дата доступа: 3.01.18.
50. *Волков А.* Руководитель «Миротворца»: «Наш центр является наиболее упоминаемым и рейтинговым украинским информационным изданием в российских СМИ». – Режим доступа : <https://myrotvorets.center>. – Дата доступа: 3.01.18.
51. *Карин Ю.* Путина все больше загоняют в угол, Украине нужно быть готовой к любому развитию ситуации, – координатор ИС. – Режим доступа : <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/putina-vse-bolshe-zagonyayut-v-ugol-ukraine-nuzhno-byt-gotovoju-k-lyubomu-razvitiyu>. – Дата доступа: 3.01.18.

1. Horbulin, V. P. and Dodonov, O. H. and Lande D. V. (2009), *Informatsiini operatsii ta bezpeka suspilstva: zahrozy, protydia, modeluvannia: monohrafia*, Intertekhnolohia, Kyiv, Ukraine.
2. Pocheptsov, H., *Suchasni informatsiini viiny* (2015), Vydavnychiy dim «Kyevo-Mohylianska akademiya», Kyiv, Ukraine.
3. Svitova hibrydna viina: ukraïnskyi front: monohrafia (2017), za zah. red. V. P. Horbulina, NISD, Kyiv, Ukraine.
4. Shevchun, K., «Information warfare», available at: <http://blogs.korrespondent.net/blog/2340/3650100/> (accessed 1 January 2018).
5. Pocheptsov, H., «Information wars in peaceful life», available at: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/informatsiyni_viyini_v_mirnomu_zhitti/ (accessed January 1, 2018).
6. Trebin, M., *Informatsiine suspilstvo. Viiny novoi epokhy, Viche*, 2002, no. 4(121), 64-68 p.
7. Sun-tszy, *Mystetstvo viiny*, Sun-tszy; pereklad H. Latnyka (2014), Arii, Kyiv, Ukraine.
8. «Propaganda against PR», available at: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/standards/propaganda_proti_piaru/ (accessed January 1, 2018).
9. Dibrivna, E. and Kukharchuk, R., «The language of hostility» as a brand and censorship». European context, available at: <http://www.pravda.com.ua/columns/2017/09/22/7155975/> (accessed January 1, 2018).
10. Pocheptsov, H., «Information wars: trends and ways of Development», available at: http://osvita.mediasapiens.ua/ethics/manipulation/informatsiyni_viyini_tendentsii_ta_shlyakhi_rozvitku/ (accessed January 3, 2018).
11. Izhutova, I., «Martin Libiki: «What is an information war?», available at: <http://viysko.com.ua/tehnologiji-voyen/martin-libiki-shho-take-informacijna-vijna/> (accessed January 3, 2018).
12. «Putin – Bush: «Ukraine is not a state», available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2008/04/7/3410762/> (accessed January 1, 2018).
13. Batsman, O., «Felshtynskiy: «Trump does not accidentally still does not open his tax returns. It is possible that there we will find Russian money», available at: <http://gordonua.com/ukr/publications/-felshtinskij-tramp-ne-vipadkovo-dosi-ne-vidkrivaje-svoji-podatkovideklaratsiji-tsilkom-mozhlivo-tam-mi-znajdemo-rosijski-groshi-206030.html> (accessed January 1, 2018).
14. «PoliticKing: Term for Obama», available at: https://www.youtube.com/watch?v=G6m1_XKESkk (accessed January 1, 2018).
15. Zakharov, A. and Rusyaeva, P. «The largest in Russia media holding grew in the bowels of the «troll factory», available at: http://www.rbc.ru/technology_and_media/23/03/2017/58d2c2df9a7947273ccb28e5 (accessed January 1, 2018).
16. «Konstantyn Malofeev: monarchy is a dream, Putin is happiness», available at: http://www.bbc.com/russian/international/2015/02/150211_malofeyev_interview (accessed January 1, 2018).
17. [Telekanal Tsargrad], available at: <https://tsargrad.tv> (accessed January 1, 2018).
18. «Vladimir Solovyev i Anatolij Gritsenko («To the barrier», 2008)», available at: <https://www.youtube.com/watch?v=sg61JhfbeRE> (accessed January 2, 2018).
19. «Record of the program The right to vote on TVC ended in a fight!», available at: <https://www.youtube.com/watch?v=noCi15MbV2c> (accessed January 2, 2018).
20. «TV channel «Zvezda» publishes a complete video of the conflict between Ukrainian political scientists on a talk show», available at: <https://www.youtube.com/watch?v=FzEYdoWG-eA> (accessed January 2, 2018).
21. «I'm proud of being thrown out. Ukrainian diplomat spoke about the incident on the air of RosTV on Tu-154», available at: <https://inforesist.org/gorzhus-tem-cto-vyishvyirnuli-ukraïnskiy-diplomat-rasskazal-ob-intsidente-v-efire-rostv-po-tu-154/> (accessed January 2, 2018).
22. «Oleynik in anger hit on the face face of the insolent Kovtun», available at: <https://www.youtube.com/watch?v=ugvLn6A4M-c> (accessed January 2, 2018).
23. «And went you from here!»: NTV propagandist leader expelled the Ukrainian political scientist (video) from the studio», available at: <https://www.unian.ua/politics/2149024-a-pishov-ti-zvidsi-veduchiy-propagandistskogo-ntv-vignav-zi-studiji-ukraïnskogo-politologa-video.html> <https://www.unian.ua/politics/2149024-a-pishov-ti-zvidsi-veduchiy-propagandistskogo-ntv-vignav-zi-studiji-ukraïnskogo-politologa-video.html> (accessed January 2, 2018).

24. Hryshyn, A., «Son Chykatylo: Dad is not a murderer, but a Ukrainian nationalist», available at: <https://www.crimea.kp.ru/daily/26284.4/3161642/> (accessed January 2, 2018).
25. «Aeroflot confirmed the fact of the pilot’s statement about the Ukrainians as «banderovtsakh» and «dirt», available at: <https://www.obozrevatel.com/politics/36182-aeroflot-podtverdil-fakt-vyiskazyvaniya-pilota-samoleta-ob-ukraintsah-kak-o-banderovtsah-i-gryazi.htm> (accessed January 1, 2018).
26. «How Russians and Ukrainians relate to one another: infographics with survey results are published», available at: <https://apostrophe.ua/news/world/ex-ussr/2017-06-23/kak-rossiyane-i-ukraincy-otnosyatsya-drug-k-drugu-opublikovany-infografiki-s-rezultatami-oprosa/99628> (accessed January 2, 2018).
27. «Prankers Vovan and Lexus: rallies with state responsibility», available at: http://www.bbc.com/russian/russia/2016/03/160311_vovan_lexus_interview (accessed January 2, 2018).
28. «CNN showed a movie- «bomb» about Putin’s power», available at: <https://www.depo.ua/ukr/svit/cnn-pokazav-film-bombu-pro-mogutnist-putina-20170314536011> (accessed January 2, 2018).
29. «New York Times: Merkel told Obama that Putin had lost «connection with reality», available at: <http://gordonua.com/news/politics/new-york-times-merkel-skazala-obame-hto-putin-poteryal-svyaz-s-realnostyu-12487.html> (accessed January 2, 2018).
30. «Questions and Answers about the East StratCom Task Force, available at: http://collections.internetmemory.org/haeu/content/20160313172652/http://eeas.europa.eu/top_stories/2015/261115_stratcom-east_qanda_en.htm» (accessed January 2, 2018).
31. «The NATO Strategic Communications Centre of Excellence», available at: <http://www.stratcomcoe.org> (accessed January 2, 2018).
32. «Academic journal «Defence Strategic Communications», available at: <http://www.stratcomcoe.org/academic-journal-defence-strategic-communications> (accessed January 2, 2018).
33. [European External Relations Service], available at: https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian_ru (accessed January 4, 2018).
34. [Polygraph.info], available at: <https://www.polygraph.info> (accessed January 2, 2018).
35. «About the Fund», available at: <https://capd.pl/ua/pro-fond> (accessed January 2, 2018).
36. «The US plans to spend \$ 60 million to fight Russian and Islamist propaganda», – Politico, available at: https://ua.censor.net.ua/news/453658/ssha_planuyut_vytratyty_60 mln_na_borotbu_z_rosiyiskoyu_ta_islamistskoyu_propagandoyu_politico (accessed January 2, 2018).
37. [Committee to Investigate Russia], available at: <https://investigaterussia.org> (accessed January 2, 2018).
38. [Hybrid CoE], available at: <https://www.hybridcoe.fi> (accessed January 2, 2018).
39. [Stopfake.org. Fighting with false information about events in Ukraine], available at: <https://www.stopfake.org> (accessed January 2, 2018).
40. [CRS. Research Center of Russia], available at: <http://www.r-studies.org> (accessed January 2, 2018).
41. [Information Resistance], available at: <http://sprotyv.info/ru> (accessed January 2, 2018).
42. [IN. Inform Napalm], available at: <https://informnapalm.org/ua/> (accessed January 2, 2018).
43. [Peacemaker], available at: <https://myrotvorets.center> (accessed January 2, 2018).
44. [Section «Delta», «Information Resistance» group]. «The Kremlin’s hacker gambit. How a civilized world unites against a Russian barbarian», available at: <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/hakerskiy-gambit-kremlya-kak-civilizovanny-mir-obedinyaetsya-protiv-rossiyskogo-varvara> (accessed January 3, 2018).
45. [Section «Delta», group «IS»]. «Yobbyky» wholesale and retail: How the European information wars of the Kremlin devastate pockets of Russian taxpayers», available at: <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/yobbiki-optom-i-v-roznicu-kak-evropeyskie-informvoyny-kremlya-opustoshayut-karmany> (accessed January 3, 2018).
46. «How Russia «sews» propaganda on TVs of world brands. PHOTOFACT», available at: <http://sprotyv.info/ru/news/kyev/kak-rf-zashivaet-propagandu-v-televizory-mirovyh-brendov-fotofakt> (accessed January 3, 2018).
47. «Fake: The Stockholm arbitration has met most of Gazprom’s demands, not Naftogaz», available at: <https://www.stopfake.org/fejk-stokgolmskij-arbitrazh-udovletvoril-bolshuyu-chast-trebovaniy-gazproma-a-ne-naftogaza/> (accessed January 3, 2018).
48. «Wait weekly «Music of Russia remains on the world side, unlike Ukrainian», – Russian producer», available at: <http://patrioty.org.ua/society/khity-tyzhnia-muzyka-rosii>

zalyshylasia-na-svitovomu-uzbichchi-na-vidminu-vid-ukrainskoi--rosiiskyi-prodiuser-210120.html (accessed January 4, 2018).

49. «Fake: The UAE fired near the place where prisoners exchanged», available at: <https://www.stopfake.org/fejk-vsu-veli-obstrel-ryadom-s-mestom-provedeniya-obmena-plennymi/> (accessed January 3, 2018).

50. Volkov A., «The head of the «Peacemaker»: «Our center is the most mentioned and rated Ukrainian information publication in the Russian media», available at: <https://myrotvorets.center> (accessed January 3, 2018).

51. Karyn, U., «Putin is increasingly being pushed into a corner, Ukraine needs to be prepared for any development of the situation, – coordinator IS», available at: <http://sprotyv.info/ru/news/kiev/putina-vse-bolshe-zagonyayut-v-ugol-ukraine-nuzhno-byt-gotovoy-k-lyubomu-razvitiyu> (accessed January 3, 2018).

UDC 007 : 070 : [316.485.26:316.776]

FEATURES OF JOURNALISTS' WORK IN THE CONDITIONS OF INFORMATION WAR

Zhuhai Vitalii, PhD (Philology),

National University «Odessa Law Academy», 7 B, Academichna St., Odessa, 65000, Ukraine, e-mail: zhuhay@gmail.com

ORCID – <https://orcid.org/0000-0001-9464-2183>

Tarasuk Volodymyr, PhD (Philology),

Uzhhorod National University, 14, Universytetska St., Uzhhorod, 88016, Ukraine, e-mail: voltar6868@gmail.com

ORCID – <https://orcid.org/0000-0003-3216-0415>

Introduction. The researches don't pay enough attention to the peculiarities of the journalist's work in the context of information warfare against the backdrop of Russian aggression in Ukraine. It is necessary to study comprehensively this problem, taking into account the activities in particular of national and Russian media.

The topicality of this article is conditioned by the need to find out the peculiarities of the journalist's work in the conditions of an information war against the background of Russian aggression in Ukraine.

The purpose of the study. The necessity of considering of journalists' specific in the conditions of information warfare.

Methodology. Monitoring, analysis, generalization of professional literature and journalistic materials placed on the Internet on the topic are used.

Results. The term «information war» has its origins, its ancient roots and is often combined with the concepts of «psychological warfare», «hybrid war», «propaganda», «language of hostility». However, it is not identical with them. Russian and Ukrainian journalists usually use the opposite mechanisms of using information warfare tools.

Conclusions. It is necessary to counteract the information war by the complex of means. Ukrainian journalists should promote citizens' media literacy, ensure the reliability and proper quality of publications by means of fact checking methods and resources, keep the standards of journalistic ethics and quality press, talk about the activities of official diplomats and manifestations of «people's» diplomacy, inform citizens about fake news for minimizing of destructive influence of unfair information. It is also important to use and promote world experience in combating with external information aggression.

Key words: *information war, hybrid war, information aggression, propaganda, media literacy, fake news, information security.*

Стаття надійшла до редакції 12.02.2018